

V R T E C .

Časopis s podobami za slovensko mladino.

:: S prilogo „Angelček“. ::

Štev. 10.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1911.

Leto 41.

Pesem o treh zlatkih.

Sklêpal bom v soboto koso,
sklêpal koso skrhano,
potlej vrgel preko rame
êutaro bom zvrhano.

In za gôro bom jo mahnil
drobno travico kosit,
in za goro bom jo mahnil
k Vlahom krmico sušit.

Jam za gôro bom obiskal
Vlahe, ej, bogate tri,
in pri njih si bom prislužil
v tednu suhe zlate tri.

In v nedeljo bom privriskal
zopet doli êez gorô:
Ej, kako zveneli v mošnji
bodo zlatki mi zvonkô.

Za en zlatek dedku kupil
bom medice sode tri
in za drugega tobaka
mu mehurje bodem tri.

Da pa tega pretežkô tak
daleê ne bi nesel mu,
pa za zlatek tretji kupil
bom pleten — koleselj mu.

Pil medico in kadil bo,
veselil s pajdaši se
in v nedeljo ž njimi vozil
bo v koleslju k maši se.

Cvetko Gorjanêev.

Iz mojih detinskih dni.

Pripoveduje Anton Antonov.

(Dalje.)

9. Moja babica.

Niša dobra babica je bila za mojih mladih dni že v visokih letih. Štela je že šestinsedemdeseto leto. Pa vkljub tej visoki starosti se mi je zdela najlepša starka v naši vasi. Obraz ji je bil tako lep, kakor da ga je umetnik izklesal iz kamena — iz belega marmorja. Lepa belina kože, ki je bila le tam nagubančena, kjer je bilo treba, se je prav lepo ujemala z njenimi, kakor sneg belimi lasmi. Nič ni bilo na obrazu tistih velikih in debelih bradavic, ki so jih imele vse polno Buščajeva strinja, Jurjeva teta ali pa Vrbajnova ujna.

In te babičine oči! Kako so bile lepe in mile! Ta mala fižolčka sta se tako močno svetila raz njen obraz, da sta še v jezi kazala tisto neizrečeno veliko in toplo ljubezen babičino.

Dostikrat sem jaz babico užalil, še večkrat pa razjezil. A storil nisem tega nikdar iz hudobnosti ali sovraštva. Saj sem jo imel tako rad! Toda pri vseh svojih nerodnostih in neumnostih nisem vendar mislil z njimi užaliti dobre stare — svoje babice. No, veste, tudi babica je vedela, da jo imam tako rad, kakor svojo mamico. Zato pa ni bila pravzaprav nikdar užaljena, ampak vedno odpustljiva in dobrosrčna.

Ker pa je bila duša naše babice tako dobra, si ne morete misliti drugega, kakor da je vso to svojo dobrotljivost in ljubezen zajemala iz svoje lepe, čiste in prave pobožnosti.

O, moja babica je bila zelo, zelo pobožna. Zato je pa znala tako lepo praviti o svetih nebesih, o nebeških prebivalcih, o angelcih in svetnikih, o Bogu Očetu in Mariji Materi božji.

Kaj rada nam je pripovedovala o sv. Petru in o Kristusu, kako sta hodila po svetu ter povsod izkazovala dobrote, koder sta hodila. Ene take pripovedi se še spominjam. Pripovedovala nam jo je še, ko je bila huda zima.

„To povestico mi je povedala moja babica,“ je jela pripovedovati babica nam, ko smo posedli okoli nje.

„Ti, Tonček, moraš biti zelo miren in me ne smeš motiti. Sicer vam ne povem ničesar,“ mi je zapretila babica.

„O bom, bom, babica, bom,“ sem ji obljubil ter se spravil v njeno naročje.

„Stari priliznjenček,“ mi je rekla babica ter me pogladila po laseh, ker me je imela zelo rada.

„Danes vam povem, kako sta hodila sv. Peter in Kristus, naš Zveličar, po naši slovenski deželi ter prišla tudi v te-le naše kraje.“

„Babica, ali je moral biti sv. Peter srečen, ker je hodil s Kristusom po svetu. Jaz bi šel takoj z njim,“ je opomnil Francek.

„Jaz tudi, babica,“ smo pritisnili drug za drugim.

„Tudi jaz bi šla. Pa samo svetnikom je podeljena ta čast. Mi smo pa grešniki.“

„Babica, vi niste grešnica,“ reče Pepček.

„Pa še velika grešnica sem. Vsi smo grešniki. Kajti vsak človek greši najmanj sedemkrat na dan. Sedaj pa mir, če hočete slišati tisto povest.“

„Hočemo,“ se oglasimo vsi kakor iz enega grla.

„Kristus in sv. Peter sta se namenila, da obiščeta na svojem potovanju tudi našo deželo. Ko sta obhodila že dosti sveta, vpraša sv. Peter Kristusa: „Učenik, ali ideva kmalu v sveta nebesa?“

„Počakaj, prijatelj, še precej hoje je odločeno po tem svetu.“

„Toda, Učenik, kaj se ti je treba mučiti po tem prahu, po vročini in dežju? Pojdiva rajši v svetli raj. Jaz sem se že naveličal teh hudobnih ljudi, ki nama včasih še vode ne privoščijo. In pa čevlje imam tudi že precej raztrgane.“

„Čuden mož, dragi moj Peter, da že zdaj siliš v naše sveto domovje. Saj veš vendar, da je treba ljudem pomagati v njihovih stiskah in nadlogah. In če nama ljudje včasih ne dajo niti vode, niso hudobni zaradi tega. Marsikaterikrat je sami nimajo; dostikrat si bil pa ti sam kriv, da so naju zapodili izpod strehe. Jaz jim nisem zameril. Blagoslovil sem njihova dela, in sedaj so srečni.“

„Veš, Učenik, ti si včasih preveč dober. Saj veš, takrat je bilo, ko nisva jedla že skoraj tri dni. Mene je mučila lakota, in zelo sem bil žejen. Takrat sem bil že skoraj zelo nevoljen nate, ker naju nisi hotel rešiti iz tistih nadlog. Samo ena tvoja beseda bi bila dovolj, in pila bi bila najboljše vino, in miza bi se bila šibila pod težo dobrih jedi. Moja najljubša jed pa so klobase iz kranjske dežele. Toda ti nisi hotel! Pa sva prišla vendar do velike vasi. Hiše so bile vse svetle in visoke. Šel sem v najlepšo hišo tiste vasi, pa naščuvali so name pse, in po meni bi bilo, da me nisi rešil ti. In tako se mi je godilo po celi vasi. Nikjer usmiljenja in dobrodušnosti! In za to čudno prijaznost si še blagoslovil celo vas, da se njenim prebivalcem kar samo vali bogastvo v hiše. Predober si, gospod Učenik! Pa reci, da greva s tega hudobnega sveta ter se vrneva v naše svetle domove — v sveta nebesa.“

„Dragi moj Peter, ne greva še k nebeškemu Očetu,“ reče Kristus svetemu Petru. „Pripravim ti veselje, da pokusiš na Kranjskem klobase in kisló zelje.“

„Učenik, ti si predober,“ se zahvali sv. Peter.

Tedaj jo kreneta proti naši mili domovini, in kmalu se je raznesla vesela novica po vseh naših krajih, da deli Kristus svoje dobrote po kranjski deželi. Dobre ljudi je to zelo razveselilo, hudobneže pa ustrašilo.

Francek, tebi je znan stari grad, ker si šel že mimo njega, ko si šel z mano v mesto. Tisti grad ni bil trokrat taka razvalina, ko sta prišla sv. Peter in Kristus v našo deželo. Lep in močan je bil, in gospoda je stanovala v njem. Pa ta gospoda je bila hudobna in neusmiljena. Zapijala in morila je nedolžne ljudi, da je bila groza! Gospodar Šuber ni dosti

izbiral. Vse mu je prišlo prav. Nedolžni otročiči, dečki in deklice, njihovi ateji in dobre mamice so bile žrtve krvoločnosti tega hudobnega Šuberja. Ta človek je bil šiba in strah celim okrajem. Vse je ječalo pod njegovim težkim jarmom in željno čakalo, da jim pošlje Bog kakega rešitelja.

Kristus in sv. Peter sta prehodila že dokaj naše slovenske zemlje. Naposled prideta k staremu gradu. Bilo je že pozno v noč. Trudna sta že bila božja popotnika. Sv. Peter je bil zelo nevoljen ter je mrmljal nerazumljive besede. Kristus je pa dobro vedel, kaj jezi njegovega spremljevalca.

„Pojdi v grad — mu reče — in poprosi graščaka, naj nama da prenočišče.“

Sv. Peter si ni dal dvakrat veleti. Hitro pospeši korake in kmalu je bil pred grajskimi vrati. Potrka, in vrata se odpro in zapro za njim.

Straža pelje sv. Petra pred graščaka,

„Kdo si, pozni popotnik? Odkod prihajaš in kam si namenjen,“ ga vpraša trdosrčni graščak.

„Božji popotnik sem, in še nekdo drugi me čaka pred tvojim gradom. Prosiva prenočišča za nocojšnjo noč. Dolga je že najina pot, in utrujena sva skoraj do onemoglosti,“ dé sv. Peter.

„Božji popotnik si, ha! ha! In oni tvoj spremljevalec je tudi božji popotnik, kaj ne,“ se mu poroga brezbožnik. „Vrzite dedca v temnico in poiščite še njegovega spremljevalca, da mu ne bo dolgčas v ječi!“

Straža odvede sv. Petra. V tem pa se razsvetli ves grad, in pred graščaka stopi Kristus v vsi svoji nebeški krasoti. Ne reče mu nobene besede, samó zažuga mu s sveto roko, pa izgine. Sv. Peter ga je pa že čakal pred gradom.

„Hvala ti, Učenik! Rešil si me ječe. Nikdar ne bom več godrnjal zoper tebe,“ se zahvaljuje sv. Peter Kristusu.

„Vem, da si hvaležen. Toda godrnjati ne jenjaš, dokler ne prideva spet v sveta nebesa,“ mu reče božji Sin.

In Kristusü se zresni obraz, pa pogleda še enkrat stari grad. Nič več nista hodila po naši deželi. Odšla sta domov v nebeške višave.

Toda graščaku ni izostala kazen. Že prihodnji dan so se spuntali njegovi kmetje, in ta punt se je bliskoma širil po vsej pokrajini.

Pričela se je splošna vstaja. Kmetje so hiteli od vseh strani svojim zatiranim sosedom na pomoč. S cepci, s kosami in z vilami so kmetje hiteli pred Šuberjev grad.

Kot se utrگا gorski plaz nenadoma in z vedno večjo hitrostjo in silo dere v dolino ter vse podere, kar mu pride na pot; tako so planili zatiranci na stari grad ter ga popolnoma razdejali. Osvobodili so nesrečne in nedolžne jetnike, a Šuberja niso dobili v roke. Zbežal je v neznano tujino. Nihče ni zvedel, kam je izginil.“

„Toda babica, kje so pa stražniki, ki so vrgli sv. Petra v ječo?“ sem vprašal jaz babico.

„Nekaj tistih vojakov je poginilo v boju s kmeti; nekaj jih je pa zbežalo s Šuberjem,“ mi je odgovorila dobra starka.

Še vsakdo izmed nas jo je vprašal o tem in onem, in ona je vsem odgovarjala tako, da smo jo kar povrsti objemali in se stiskali k nji.

Ta naša čista ljubezen jo je tako genila, da so ji iz vsakega očesa zdrknile po tri zolze veselja.

Do Jordana in Nila.

(Nadaljevanje.)

Od Haife ob morskem zalivu pa tja mimo genezareškega jezera noter v Sirijo drži tudi železnica. Toda mi se je nismo poslužili, ker ne pelje blizu mimo svetih krajev, ki smo jih hoteli obiskati. Sicer pa tudi ne vem, kako bi se bili vozili, ker skoro cel teden, kar smo se mudili tam okrog, nismo videli in ne slišali puhati nobenega hla-pona. To je že tako red na Turškem!

Na štirih potniških vozovih smo jo drdrali s Karmela dol proti Haifi in skozi mesto po slabih, semtertja tako ozkih ulicah, da sem menil, biti mora vse drobno, kadar sta srečala dva voznika s svojima vpregama — pa sta jo vendar vselej dobro izvozila, četudi je manjkalo vselej le za en sam las, morda tudi samo za pol lasu, da se nista zadela. Počasi smo se prerili skozi precejšno turško mesto in prišli na plan, na cesto, ki drži v Nazaret. Pred mestom je mnogo palm in starega oljčnega in drugega drevja.

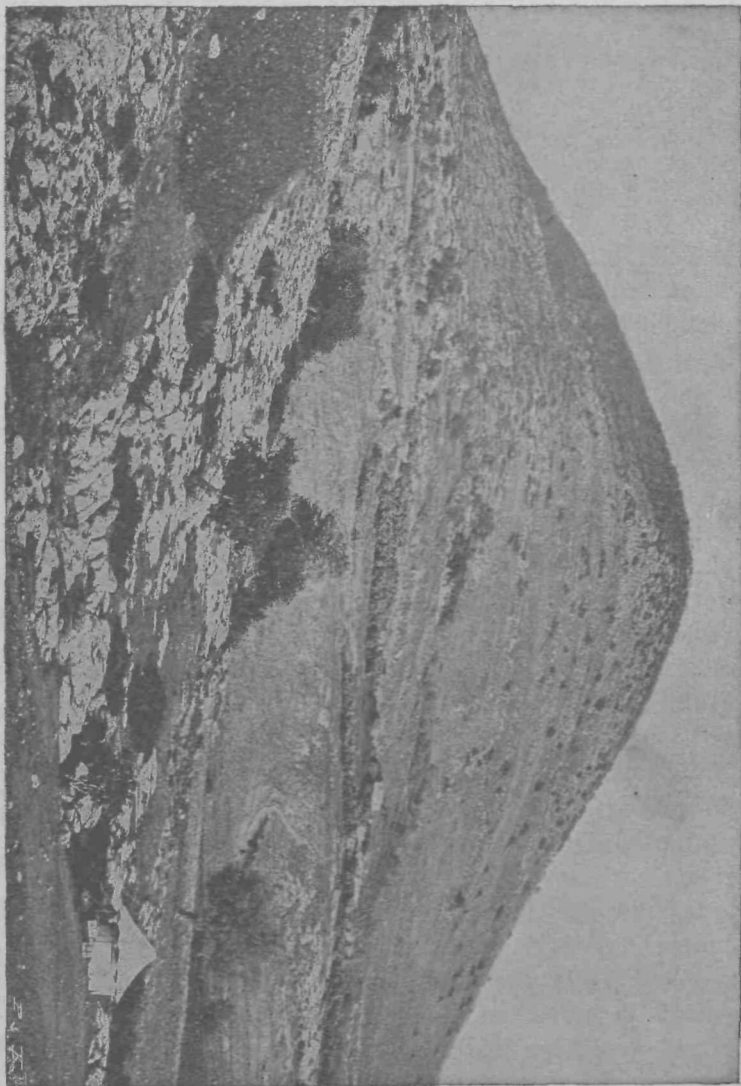
Kolikor dalje smo imeli mesto za seboj, toliko bolj je ponehavalo drdranje koles. Po široki, obdelani, toda zdaj skoro prazni dolini je namreč cesta kar nasuta s prahom, da so se našemu vozniku skoro kar na lepem ustavili konji, ker so se zarila kolesa v cestni prah. Čez tri ure smo privozili do nizkega z hraščevino in drugim grmičjem porastlega pogorja. Tam je privoščil Turek nekoliko oddiha svojim „arabcem“.

Željno sem napejal svoje oči, da bi zagledal kje oddaleč mesto Nazaret; toda videl sem le nekoliko valovito pokrajino, nekoliko bolj porastlo kot je Judeja. Seveda v primeri z našo lepo domovino se mora tudi Galileja imenovati prava puščava, vsaj v tem času. V ondotnem poletju, ki je meseca marca in aprila, pa pravijo, da se ziblje po ravninah in dolinah vse polno bogatega zlatega klasja. In res smo videli tudi mi na več krajih kar na tleh nakopičenega vse polno žita. Jutrovec namreč nima skednja. Svoje žito omane z živino kar na goli zemlji.

Ko smo prišli z višine v ravnino, so krenili vozniki drug za drugim s ceste v stran. Kaj neki bode — sem si mislil. Voda je stala v bičevju sredi travnika. Vozniki so se skobacali drug za drugim s svojih vozov, poiskali pod sedeži posode iz platna, jih napeli in napojili počasi svoje konje.

Na daljnem svojem potovanju smo se vozili skozi par dolgočasnih vasi. V prvi vasi smo se ustavili pred gostilno. No, da bi vi videli to jutrovsko gostilno! Tudi jaz sem vstopil v ta prostor, ki je bil pa tako ne-

snažen, da sem imel takoj dovolj in sem šel rajši nazaj na svoj voz. Tovariši so se pa pomudili nekoliko notri in si ohladili žejo z mlačnim pivom, ki so ga hladili z umetnim ledom. Donesel je ta led naš dragoman iz Haife, menda kar za srajco. Tudi to je prav po turško!

Gora Tabor.

Mahnili smo jo dalje. Še lep čas smo se vozili po ravnini. Naposled smo jo pa krenili v gorovje. Kmalu se razprostire na naši desni, globoko pod nami, velika ezdrelonska planjava, ki je popila že od starodavnih do novejših časov kri nešteti junakov. Pravijo, da je spomladi vsa v krvavordečem cvetju, kar spominja Izraelca na bojevite čase.

Proti jugovzhodu smo zapazili pod znanim pogorjem mestece Najim, kjer je vzbudil Gospod iz smrtnega spanja mladeniča, edinega sina matere,

ki je bila vdova. Na vzhodu pa se nam je pokazala kot ogromna klobukova „štula“ gora Tabor.

Seveda so se nam vsiljevali svetopisemski spomini na te kraje. Vendar močnejše kot ti spomini, je bilo koprnenje našega srca po ljubkem Nazaretu, ki smo ga imeli zagledati zdajzdaj.

Solnce se je bližalo zatonu, ko smo jo zavili proti severu, in kmalu — bilo je še pred mrakom — se nam prikaže Nazaret, razstavljen po pobrežju prijaznega gorskega kotliča. Naša pot nas je privedla prav k velikanskemu in lepemu katoliškemu gostišču, kjer smo odložili svoje stvari in se nekoliko osnažili obilnega prahu. Nato pa je bila naša prva pot v katoliško cerkev oznanjenja Marijinega. Bilo je že mračno v cerkvi. Pa saj nam ni bilo za cerkev samo — naši koraki so hiteli naravnost v kapelico na kraj, kjer je pozdravil angel Gospodov Marijo. Po sedemnajstih stopnicah smo dospeli dol na kraj, kjer je „Beseda meso postala“. Spustili smo se na kolena, gori v zvoniku pa je zazvonil srebrni glas zvona „Ave Marijo“. Ginjačnosti nam je zastajal glas, ko smo kot odposlanci slovenskega naroda v svojem jeziku pozdravljali nebeško Devico na onem mestu, kjer jo je naprej pozdravil nebeški poslanec.

Na mestu tega svetega dogodka stoji kamenit oltar. Pod oltarno mizo je pa vrezan jeruzalemski križ $\begin{array}{c} +|+ \\ +|+ \\ +|+ \end{array}$ okrog njega pa latinski napis: Verbum caro hic factum, t. j. Beseda je tu meso postala. Pred to kapelico sta še dva oltarja, na levi sv. nadangela Gabriela, na desni pa sv. Joahima in Ane, staršev Marije device.

Cerkev Marijinega oznanjenja je dokaj velika in prav čedna stavba. Zidali so jo l. 1730., in sicer šest mesecev, ker jim je Turek dal samo toliko časa odloga. Zidali so jo kar na razvalinah prejšnje cerkve, — razvalin ni bilo časa odstraniti — zato je tudi kraj Marijinega oznanjenja tako globoko pod zemljo. V letih 1877—1880 je bila cerkev močno olupšana po darežljivosti našega presvetlega cesarja, in še zdaj sem videl več mašnih plaščev, ki imajo všit grb avstrijskega dvozglavega orla.

Cerkev ima lepo pročelje in visok, vitek zvonik. Nad kapelico Marijinega oznanjenja je veliki oltar Marije device; k njemu vodi ob vsaki strani po dvanajst stopnic.

Drug za nas znamenit kraj v Nazaretu je kraj delavnice sv. Jožefa. Ondi je že v starih časih stala cerkev, ki so jo pa sovražniki že zdavnaj razdejali in na njenem mestu so postavili svoje hiše. Ustno izročilo je pa še vedno živelo, da je ondí kraj delavnice sv. Jožefa. Zadnji čas so one hiše pokupili in podrli. Začeli so kopati temelj novi cerkvi, in glejte: pri tem delu so zadeli na temelje starodavne cerkve. Videli smo temeljno zidovje in še dobro ohranjen krstni kamen z mozaikom (iz kamenčkov sestavljene podobe) na dnu. Ne samo tu, temveč po več krajih v Sv. deželi so ravno izkopine starodavnih cerkvâ, ki so jih Turki razsuli iz sovraštva do krščanstva, zanesljive priče, da so to res oni kraji, kjer so se vršile svetopisemske zgodbe. Poleg stavbišča nove cerkve, ki jo hočejo postaviti prav v onem

Nazaret.

slogu, kot je bila prvotna, stoji zdaj kapelica sv. Družine s prelepo podobo, ki je bila odlikovana s prvim darilom na pariški razstavi l. 1896.

Zanimiva je tudi kapelica, v kateri je velikanska, zgoraj oglašena skala, ki se imenuje Mensa Christi — miza Gospodova glasom izročila, da je jedel Kristus na tej skali z apostoli, preden je šel v nebesa. Na oltarju, kjer sem opazil cvečice, sestavljene iz samih polževih hišic, se daruje sveta maša vsak četrtek, menda v spomin, da je šel na ta dan Gospod v nebesa.

V mestu je tudi še shodnica, kjer je Jezus učil in se razodel najprej kot obljubljeni Odrešenik. Toda rojaki mu niso hoteli verjeti in so ga peljali na rob gore, da bi ga pahnili v globočino.

Shodnica je zdaj grškokatoliška cerkev. Spomin na početje nehvaležnih rojakov je pa cerkvica, ki stoji na malem gričku, v kotlu nasproti mestu, in se imenuje: Strah Marijin, ker je — po izročilu — Marija ondi trepetaje gledala nevarnost svojega Sina. Na tem gričku je v gaju mnogih visokih cipres pokopališče duhovnikov.

V Nazaretu je mnogo katoliških redovnikov in redovnic. Sveti kraji so v varstvu očetov frančiškanov; svoje zavode imajo pa tudi usmiljeni bratje, salezijanci, karmeličanke, usmiljene sestre.

Pozabiti ne smemo tudi Marijinega studenca. Nazaret ima en sam studenec. Torej je gotovo, da je hodila Marija z Jezuščkom semkaj po vodo. Zato se imenuje še zdaj ta studenec Marijin studenec. Pripoveduje se ljubka zgodbica, da se je nekoč Mariji ubil vrč in tedaj je Jezusček dvignil svoje oblačilce in vanje natočil vode in jo nesel domov. Marijin studenec je zdaj obzidan in ima več izlivkov. Po teh pritaka voda. Pokusili smo jo tudi mi, prijetno se spominjaje otroških let Gospodovih.

Nazaret je precejšno mesto. Šteje nad enajst tisoč prebivalcev, med njimi do tritisoč katoličanov, Turkov bo pa tudi toliko. Drugi so pa nezediteni Grki in protestantje.

Ko je odzvonilo poldne, smo šli iz Nazareta proti Kani galilejski. Strma cesta je vodila proti severovzhodu iz nazareškega kotliča. Ko smo prišli na višavo, se je jel svet nižati, vozovi so pa drčali po trdi cesti. Ob poludveh smo zavozili v veliko živinsko gnječo pri močnem studencu v Kani.

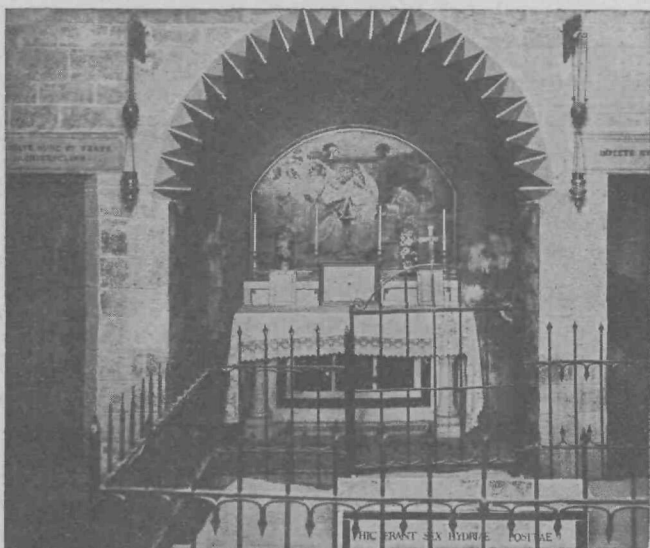
Polagoma smo se motali dalje in dospeli pred dvostolpno katoliško cerkev s kupolo. Latinski napis na pročelju: „Bila je ženitnina v Kani galilejski in Mati Jezusova je bila tam,“ nam je povedal, kam smo prišli.

Stopili smo v lepo, l. 1881. zidano cerkev in šli po dvanajsterih stopnicah dol na kraj, kjer je storil Gospod prvi čudež: „izpremenil vodo v vino.“ Nad vratmi v duplino je napisana lepa pesem iz brevirja: „Novum genus potentiae, aquae rubescunt hydriae, vinumque iussa fundere, mutavit unda originem.“

V duplini je polno napisov iz evangelijskega odlomka o prvem čudežu Gospodovem. Na kraju čudeža stoji oltarček, na kamenitem postavku pred njim je pa zapisano; „Tu je stalo šest vrčev,“ Eden stoji še zdaj. Narejen je po pravem vrču, ki se hrani v Kolinu in bi utegnil držati kakih osem litrov. Oltarček stoji med dvojimi vratmi. Nad desnimi stoji zapisano: „Napolnite vrče z vodo,“ nad levimi pa: „Nesite starejšinu pokusit!“

Nad duplino je velik oltar, vzvišen za sedem stopnic, in nosi podobo svete zgodbe. Nad oltarjem je velik napis: „Kar je Bog zvezal, naj človek nikar ne loči.“ Tudi slika Adama in Eve spominja na ženitnino na tem mestu. V cerkvi se kaže marmornat tlak stare cerkve z napisom v znamenje, da je tu res mesto prvega čudeža Gospodovega.

Spomin na ženitnino smo obhajali tudi mi v obednici prijaznih frančiškanov. Postregli so nam z dobrim vinom, s črno kavo, in vse nam je teknilo prav dobro. Seveda toliko bolj radi spomina na ono pojedino, ki jo je proslavil Zveličar s prvim čudežem. Kar sem občutil sam v Kani pri tej mali gostiji, sem privoščil tudi svojim prijateljem v domovini. Zato sem si

Kripta katoliške župne cerkve v Kani.

izprosil steklenico kananejskega vina, da sem ga prinesel domov in pri prvem sestanku dal pokusit svojim sobratom.

Razen katoliške cerkve ima Kana še malo katoliško kapelo, posvečeno sv. Jerneju-Natanaelu, ki je bil tukaj doma.

V Kani, ki šteje samo kakih šeststo prebivalcev, smo se mudili le dobro uro. Že pred četrto uro smo bili pa spet v puščavi, kjer je pomnožil Zveličar kruhe onemogli množici. Nad obširno, nekoliko nagnjeno planjavo kipi proti nebu gora osmerih blagrov in se ogleduje v temnomodrem zrkalu lepega genezareškega jezera. To smo ugledali ob štirih popoldne globoko doli pod seboj. Tri četrt ure smo se še vozili po semtertja zviti cesti, preden smo odložili svojo robo in položili obenem k pokoju tudi kosti svojega rojstva v frančiškanskem gostišču pri sv. Petru v Tiberiji.

Stričkov biser.

Spisal Jos. Vandot.

trnadov Vilko se je razjokal tisto popoldne že vtretjič. Milo se mu je storilo v srcu, pa se je razjokal zato. Tam kraj lesa se je vsedel v gosto senco; pogledal je doli na vas, ki se je kopala v solnčnih žarkih, pa se mu je storilo milo v srcu in se je razjokal. Še so ga ščemela ušesa, ki mu jih je navil pred nekaj trenutki kmet Hostar, še so ga boleli lasje, za katere ga je zgrabil pred četrto ure kmet Bernik tam doli na vasi. Oj, pa še huje je bolelo Vilka v srcu! Bridko mu je bilo in nepopisno žalostno. Pa bi ne jokal zato mali Vilko?

Pa se je tudi resnično razjokal mali Vilko. Debele solze so se mu ulile po rdečih licih, in zdihoval je in tarnal, da bi se ga bil usmilil kamen, ako bi ga bil mogel slišati. „Oj, zakaj mi je navil kmet Hostar ušesa? Oj, zakaj me je pograbil kmet Bernik za lase?“ — Tako se je izpraševal Vilko. Pa je odgovarjal sam sebi, in njegove solze so postale še bolj debele.

„Zato mi je navil kmet Hostar ušesa, oj, zato me je pograbil kmet Bernik za lase, da me zdaj boli. Oj, tako boli!“

In zato se je storilo Vilku milo, in zasmilil se je samsebi. Oh, zakaj ga preganja usoda tako kruto? Saj ni storil še nikomur vedoma žalega. Kaj more za to, če je tako neroden, da mu izpodleti vse? Kaj more za to, če ga je prijel kmet Hostar za ušesa in mu jih je navil tako, da ga bodo ščemela še vso uro? Saj ni mislil hudega, saj je hotel le dobro Hostarjevimi putkam, ki so se izprehajale kraj dvorišča.

Glej, tako je bila všeč Vilku jarčica, da je hotel deliti z njo kos kruha, ki so mu ga dali doma za malico. „Jarči-jarči-jarčica!“ je klical Vilko in vabil. „Kok-kok-kok“, mu je odgovarjala jarčica, pa je škilila na kos kruha, ki ga je držal Vilko v desnici. In Vilko je zijal samo na jarčico, ki mu je bila tako zelo všeč. Stopal je naprej in samo zijal, a na svoje noge ni gledal. Na, neroda! Pa je stopil petelinu na nogo. Zakukurikal je petelin tako bridko, kot bi ga držala tetka lisica za vrat. Zakukurikale so putke, da se je razlegalo daleč čez vas in da so ljudje že mislili: „Glejte in čujte! Lisjak je na Hostarjevem dvoru, pa kolje kure.“ — Pa tudi kmet Hostar sam je čul vrišč na dvorišču. Prihitel je iz hiše. Zagledal je Vilka, pa tudi petelina je zagledal, ki je švedral preko dvorišča. Pa je pograbila kmeta jeza. Naravnost k Vilku je stopil, in njegove trde roke so pograbile Vilkova ušesa.

„Ti nepridiprav, ti naték!“ je govoril kmet Hostar in vlekel in navijal drobna ušesa. „Kaj plašiš živino? Kaj jo mučiš? Čakaj, ti hudoba!“

Vilka pa je bolelo, in zato je zajokal in zakričal: „Oj, striček, pustite me!“ je prosil in moledoval. „Oj, dobri striček Hostarjev! Samo kosček kruha sem hotel dati jarčici. Oj, striček, pa sem stopil petelinu na nogo.“

A Hostarjev stric mu ni verjel. Še dolgo ga je mikastil, potem pa ga je napodil z dvorišča. Bežal je Vilko iz vasi; na polje je bežal in si je z rokami tiščal ščemeča ušesa. Dolgo je hodil po polju, preden se je poto-

lažil nekoliko. Bližal se je trem jesenom, ki so stali kraj visoke rži. „Hek-hek-hek!“ je klicalo nekaj s srednjega jesena. Začudil se je Vilko temu. Gledal je in gledal v zelene veje in je zapazil tam gori pisano šojo, ki je razkazovala solncu svoje krasno perje.

„Ojej, šoja!“ se je začudil Vliko, in ušesa ga niso ščemela več. Zijal je in zijal na lepega ptiča in je stopal počasi k jesenu. Domislil se je celo, da morebiti še vjame šojo, ako spleza na drevo. Zato pa je zijal in zijal in ni gledal pod noge. Na, neroda! Pa se je spotaknil ob krtino, omahnil in se zvalil naravnost v visoko rž! Dvakrat se je prevrnil tam, da je ležal velik šop rži na tleh. Ravno se je pobral s tal, pa prileti izza meje kmet Bernik. Srdit mu je bil obraz, pa je pograbil Vilka za lase.

„Kaj, po rži se mi boš valjal?“ je vpil kmet Bernik. „Oj, ti hudoba grda! Človek se trudi vse leto, da mu teče znoj s čela. Na, pa pride fantac, pa se valja po rži. O, ti spaka, ti!“

Bolelo je Vilka tako, da se mu je zdelo, da mu nê ostane niti las več na glavi. Pa je jokal in moledoval: „Oj, stric Bernikov, saj se nisem valjal zahalašč po rži, oj, nisem! Šojo sem gledal, pa sem padel, oj, stric Bernikov!“

A stric Bernikov mu ni verjel. Še dvakrat ga je stresel, potem ga je pa zapodil. In Vilko je bežal preko polja, naravnost proti lesu je bežal. Čul je še govoriti kmeta Bernika in tudi šojo je še čul, ko se je šopirila na zelenem jesenu in je klicala s hripavim glasom: „Hek-hek-hek . . .“ Dospel je Vilko do lesa in se je vsedel v gosto senco. Tam pa se mu je storilo milo, da se je razjokal na glas. Samsebi se je smilil, in v srcu ga je bolelo in peklo.

Oj, ne bi bil jokal Vilko, če bi se mu bilo to dogodilo danes prvi-krat, oj, ne! Toda to se mu je dogajalo vsak dan. Težko, da bi bil doživel Vilko en dan, da ni storil kake nerodnosti; težko, da ni jokal enkrat na dan zaradi svoje nerodnosti in zijalosti. Pregarjala ga je usoda kruta in bridka. Zaman je premišljeval in ugibal, kako bi mogel ubežati tej bridki usodi. Zaman so bile vse njegove misli. Ko je morda premišljeval najbolj globoko, na, pa je že storil nerodnost, in kmet ga je zgrabil za ušesa ali pa za lase. In Vilko je moral jokati in plakati in pretakati grenke zolze zaradi svoje nerodnosti.

Pač je potožil doma vse. Toda doma so ga prijeli trdo, pa so mu govorili: „Čemu si pa tako zijalast? Pazi in čuvaj se, pa ne boš neroden, ti zijalo! Prav se ti godi. Se boš vsaj enkrat izpametoval.“

Tako so ga kregali doma. Vilko si pa ni vedel pomoči. Šel je od doma, v temni gozd. Toda že med potom je storil spet kako nerodnost. Pa so ga ščemela spet ušesa in ga boléli lasje kakor danes, ko sedi kraj zelenega gozda v gosti sencu in govori samemusebi:

„Oj, Vilko, Vilko! Kdaj te nehajo ščemeti ušesa? Kdaj te nehajo boleti lasje? Oj, Vilko, ti ubogi Vilko! Prej se poderejo beli snežniki tam gori, preden nehajo tebe ščemeti ušesa in boleti lasje, ti ubogi Vilko!“

Tako je govoril Vilko, žalostni Vilko tam kraj zelenega gozda. Obupal je že sam nad seboj in že ni videl nobene rešne poti več.

Zato je povetil glavo. Tedaj pa zagleda mravljo-črnico na tleh. Dolgo bilko je vlekla mravlja-črnica; toda vedno in vedno se je zadevala ob travo, da se je prevrnila tupatam z bilko vred. A mravlja-črnica ni izpustila bilke. Vlekla jo je naprej in naprej in se še zmenila ni, če se je prevrnila tupatam. Gledal jo je Vilko, in počasi so se mu sušile solze na licu. Zanimalo ga je, kako dolgo bo vlekla mravlja-črnica bilko. Počasi se je pomikala živalca naprej, in Vilku se je že zdelo, da onemore skoro gotovo. Pa glej — kar naenkrat je prilezla odnekod druga mravlja-črnica. S trepalnicami je potipala sestrico; potem pa je prijela bilko na drugem koncu. In tedaj sta se pomikali sestrici hitro naprej in sta izginili kmalu med travo.

Ko je videl Vilko to, je pogledal naravnost v nebo. Obraz se mu je razjasnil, kakor se razjasné temni snežniki, ko posije solnce nanje. Privzdignil je svoj zeleni, potlačeni klobuček, pa je zavriskal: „Juhu! K Breznovemu stričku grem — gotovo mi pomagá Breznov striček, Juhu...“

Veselo je poskočil Vilko na noge in se je zapodil po bregu navzdol. Pač se je spotaknil spet ob krtino, da se je zvalil na tla in se skotalil po bregu. Treščil je z glavo ob mejnik, da je videl solnce. A ni se zmenil za to. Doli ob njivi se je pobral s tal. Potem pa je letel naravnost proti Breznovemu vrtu.

Sedel je tam striček Breznov kraj bučelnjaka. Svojo čedro je kadil in je ravno zbijal nov panj. Krog njega so pa glasno šumele čebele in so prinašale domov strd, ali pa so hitele od doma, da si naberejo med pisanimi rožami strdi. Vlekel je striček iz svoje čedre in je bil zamaknjen v svoje delo, da niti ni zapazil Vilka.

„Dober dan, striček Breznov,“ je pozdravil Vilko. Ozrl se je striček in je vzel čedro iz ust.

„Bog daj, ti Vilko Strnadov,“ se je odzval striček, pa je zmajal z glavo. „Hm, hm,“ je nadaljeval striček, „pa te že spet ščemé ušesa, ti Videk Strnadov? Kaj? Saj pravim — ti zijalček! Hujši si kot zajček, ki ga ne užene niti naš kužek-rjavček.“

Žalostno je prikimal Vilko, pa je povetil glavo. „Oj, resnično, striček Breznov,“ je odgovoril žalostno. „Navil mi je kmet Hostar ušesa, pa me je pograbil kmet Bernik za lase... Gledal sem mravljo-črnico, ko je vlekla dolgo bilko, in ji je pomagala potem sestrica. Pa takrat sem se domislil vas, striček Breznov, in tedaj sem vedel, da mi pomorete. Hudo je, oj, striček, če vsak dan ščemé ušesa in bolé lasje... Vi mi pa pomorete, ljubi striček, da me ne bo več preganjala nesreča tako bridko. Kajne, da mi pomorete, ljubi striček?“

In moledoval je Vilko in še prosil tako gorko, da se je omečilo stričku srce. Ej, dobro je poznal Vilka, pa je vedel, da je vsemu kriva samo zijalost, ta nesrečna Vilkova zijalost in nepazljivost. Pa se je zamislil striček tako, da se je popraskal dvakrat za ušesom in je rekel trikrat: „Hm-hm-hm... Kako naj pomorem Vilku, kako? Da ga odvadim tiste zijalosti,

ki je bila edino kriva, da so ščemela Vilku ušesa in so ga boleli lasje. Kako naj mu pomorem, kako? — Hm-hm,“ je govoril striček samprisebi „huda reč to, huda! Pasja dlaka! Pomagati mu moram, ker se mi smili otročè. Toda kako?“

In spet se je popraskal striček za ušesom. Tedaj pa se je namuznil hudomušno in se je nasmehnil. Oj, prišla mu je v glavo dobra misel.

Obrnil se je striček k Vilku, pa mu je govoril: „Pomorem ti, Vilko. Zato ti pomorem, ker si prišel tako lepo k meni in si me prosil tako lepo. Nič se ne boj, ptiček! Nič več te ne bodo ščemela ušesa in tudi lasje te ne bodo boleli več. Kar počakaj malo — grem v hišo.“

Striček je odšel, Vilko pa je poskočil v svojem velikem veselju, in dosti ni manjkalo, pa bi bil neroda prevrnil novi panj. Oj, striček mu pomore, pomore! Hej, to bo veselje, in žalosti ne bo več k njemu. Nič več ne bodo trpela uboga ušesa; pri miru bodo, in noben kmet se jih ne dotakne več s trdimi prsti. Hej, to bo veselje in radost! Pomore mu striček, ta dobri striček. Saj je obljubil tako, pa bi mu ne pomogel?

V svojem srčnem veselju je skakal Vilko pred bučeljnakom. Pa se je zdelo to drobni čebeli neumno. Zaprašila se je Vilku naravnost v obraz in je obsedela na njegovem nosu. „Ojej!“ je zavpil Vilko prestrašeno in je zamahnil z roko. Mislil je, da ga piči čebela. Toda čebelica ga je hotela samo prestrašiti. Ko je zavpil Vilko, je odletela z njegovega nosa naravnost na polje, pa se je smejala samaprisebi.

Takrat je stopil iz hiše striček. Pokazal je Vilku neko drobno stvar, ki je bila podobna lešniku. Pa je rekel striček: „Glej, Vilko, to je biser. Ko sem bil še mlad, sem ga našel daleč tam doli na krasu. Veliko moč ima ta biser. Nikomur se ne zgodi nič žalega, če nosi ta biser pri sebi. In ta biser izročam tebi. Glej, da ga ne izgubiš in da ga nosiš vedno pri sebi. Varoval te bo vedno. Samo nanj moraš misliti vedno. In koder hodiš in karkoli delaš, vedno moraš misliti: stričkov biser imam pri sebi. In ta biser mi pravi tako: Čuvaj se, Vilko, in glej na vse strani in pazi, da ne storiš nerodnosti. — Tako stori, Vilko, in pazi, da mi ne izgubiš bisera! Ko pa pade prvi sneg, mi ga prinesi nazaj. Ali si razumel, Vilko?“

„Razumel sem, striček,“ je odvrnil Vilko, ki je poslušal z veliko pazljivostjo stričkove besede. Čudil se je vsemu temu in se je veselil. Hoj, ne bodo ga ščemela več ušesca! Hoj, ne bodo ga boleli več lasje! Saj ima biser, in ta biser mu je podaril sam dobri Breznov striček.

„Torej dobro,“ je rekel striček. „Pojdi zdaj in stori, kakor sem ti naročil.“

In Vilko je šel — ne, letel je na vso sapo preko vrta. Skoro bi se bil spet spotaknil ob visoko gredo. Toda o pravem času se je domislil in je dejal samprisebi; „Stričkov biser imaš v žepu. Pazi se Vilko, in se čuvaj!“ — In res se je čuval Vilko in se ni spotaknil ob visoko gredo. Oj, da ni imel bisera pri sebi, pa bi se bil neroda gotovo prevrnil v sosedov zeljnik, kjer so rastle tako lepe glave. Vse bi bil pomendral, in jezna soseda bi ga bila zgrabila za ušesa in za lase. Pa bi bil spet joj! — No, rešil ga je zdaj stričkov biser — vedno ga bo rešil, samo misliti mora nanj vedno.

„Pa bom tudi mislil zagotovo,“ je sklenil Vilko tedaj v svojem veseljem srcu.

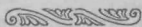
Sklenil je Vilko tako, pa se je tudi držal svoje obljube. Koderkoli je hodil, povsod je mislil na biser, ki ga je nosil vedno pri sebi. In čudno — od tistega dne ni storil nobene nerodnosti več. Počila so se mu ušesa, ki niso bila več tako rdeča; počili so se mu lasje, ki niso bili več razkuštrani. In Vilko je postal vesel, ej, tako vesel! Čudil se je čudotvorni biserveji moči in je bil srčno hvaležen dobremu stričku. Čudili so se ljudje, da se je izpametoval nerodni Vilko, in so ga imeli radi, ker je bil vedno vesel in dobre volje. A nihče ni izvedel za čudotvorni biser, ker Vilko je molčal o njem, in tudi striček je molčal.

Debele snežinke so frčale po zagorskem svetu. Pričelo je mesti, in sneg se je usipaval iz gostih, skoro v dolino visečih oblakov. Breznov striček se je umaknil v hišo in je ob topli peči kadil svojo čedro. Nikogar ni bilo v hiši, in strička se je skoro loteval zaspanec. Tedaj pa je obrtkal nekdo pred pragom sneg s svojimi črevljev. Odprla so se vrata, in v hišo je stopil Strnadov Vilko, rdeč kot rak.

„Dober dan, striček,“ je pozdravil. „Prinesel sem vam biser nazaj. Oj, hvala vam! Lepo me je varoval vaš biser. Niti enkrat me niso zaščemela ušesa, in tudi lasje me niso zboleli. Oj, samo vam se moram zahvaliti za to, samo vam, dobri striček!“

Nasmehnil se je striček in se je namuznil. „Slišal sem, slišal, Vilko,“ je odgovoril. „Zdaj si popolnoma zdrav in ni ti treba več bisera. Prepričan sem trdno, da te je ozdravil popolnoma tvoje bolezn, ki ni bila nič drugega nego nesrečna zijalost. Samo zijalost je bila, Vilko, samo zijalost. — No, ker si zdaj rešen, ti pa lahko povem, kaj je pravzaprav moj biser. Pravim ti in povem, Vilko, da je ta biser samo navadni lešnik in nič drugega, Vilko.“

Veselo se je nasmejal striček, in nasmejal se je tudi Vilko. Kajti sedaj šele je spoznal, da ga je rešil samo lešnik. Pa je mislil, da je nosil v žepu pol leta dragocen biser! Pa je nosil samo lešnik, oj, lešnik, ki ga je utrgal striček tam na Brdih.

Zapozneli kosec.

„Kam pa greš tak pozno, kosec?
Saj je kosa že rujava,
travnica ti je zvenela,
tudi luna ni več prava.“

Danes so že v njej semena:
jaz kosil bom in sejal —
kaj kosil bi že zeleno,
kaj bi zemlji plod jemal?“

„Luna taka ali taka,
koso bodem že nabrusil,
naj bo trava ovenela,
jaz se bodem z njo poskusil ...“

Solnčno jutro, rosno jutro ...
Zadnji kosec kosi travo,
zadnji kosec, nori kosec —
kdor gre mimo, maje z glavo ...

Francé.

∴ LISTJE IN CVETJE ∴

Modrost v pregovorih domačih in tujih.

Čednost.

Čednost ljubiti, je prva stopinja do čednosti. *(Da se mnogi nič ne trudijo za pridobitev čednosti, je glavni vzrok to, ker so nizkotnega mišljenja in ne znajo čislati kaj vzvišenega.)*

Že to je čednost, če se izogiblješ greha. *(Čednosten človek ima vedno dvojno opravilo: odstranjati mora slabo, pridobivati dobro. Kakor hitro se odstrani greh, se že začne kazati nasprotna čednost. Slava mu, komur vest ne očita nobenega greha.)*

Čednost, ki jo je treba čuvati, ni vredna čuvajev. — Prisiljena čednost ni čednost. *(Prva skrb in želja vseh pravih vzgojiteljev je v tem, da bi gojenci prejkoprej stali na lastnih nogah, dali se voditi strahu božjemu ter se lepo vedli vselej in povsod, dasi jih ne opazuje človeško oko.)*

Čednost nima boljšega nadzornika, kot je vest.

Ni vse čednost, kar se prodaja za čednost.

Čednost se podraži, kjer se mesto ognja dim časti. *(Tam ni najti temeljite čednosti, kjer se vpoštevata le zunanost.)*

Čednosti pot gre v zlati sredi — med „preveč“ in „premalo“.

Nihče nima vseh čednosti.

Lepša je čednost v blatu, nego grešnost v zlatu.

Hiti za čednostjo; do grešnosti se pride itak prezgodaj!

Čednost vse časti, pa jo le drugam podi.

Čednost se izkaže v nesreči. — Čednost je vojska, ki je nihče ne premaga. — Čednost je tako visoko drevo, da je ne oškoduje nobena sekira. — Čednost je nepremagljiva trdnjava. — Čednost je najboljšo orožje. — Če bolj po čednosti hodijo, bolj zeleni. — Čednost je kakor kremen, ki se iskri, ako se kreše. — Čednost je demant, ob katerem se ostri zobe skrhajo. *(Le istinito čednosten človek je neupogljivo značajan ter se ne ustraši tudi najhujših nasprotnikov.)*

Čednost staršev je dota otrokom.

Čednost se spozna ob koncu.

Reki: Čednost hvali, greh pa dela.

Ima vse čednosti, le nobene prave.

Ima toliko čednosti, kot stara ženica zob v čeljustih.

Novi listi in knjige.

Družba sv. Mohorja šteje letos 84.855 udov. Vsi ti prejmejo naslednji književni dar: 1. Molitvenik za šolsko mladino. — 2. Koledar za leto 1912. — 3. Deseti brat. — 4. Mladim srcem. — 5. Na Jutrovem. — 6. Zgodbe sv. pisma, 17. zvezek. V zameno ali v doplačilo se še doda: 7. Troje povesti. Našim malim čitateljem sta posebno namenjeni knjigi: „Molitvenik za šolsko mladino“ in „Mladim srcem“. Mladinska knjiga „Mladim srcem“, ki jo je slovenski mladini podaril Ksaver Meško, obsega tri lepe povesti: „Romanje na Goro“, „Poljančev Cencek“, „Zgodba o Martineku, otroku, ki je iskal raja na zemlji“. Zadnja se končno tako lepo razvozila, da bi se n. pr. učitelj Jelen in njegova soproga Liza pa g. župnik lahko prav ponosno pridružili „Dobrim ljudem“, ki jih letos opisuje „Angelček“. In vsak plemenit čitatelj bo z zadovoljstvom čital zaključek; Martnek, otrok, ki je iskal raj na zemlji, ga je našel v materinih očeh. Manj vseh pa nam je „Molitvenik za mladino“, ker bi si želeli več molitev v njem, pa manj naukov, ki morajo otrokom že itak od drugod biti znani. Otroci gredo večkrat tudi izven službe božje v cerkev, ali pa ostanejo dlje časa v svetišču božjem, kaj naj počno, če nimajo primernih molitev? Naj se jim nudi prilika, da se privadijo, čimdalje več moliti.

Rešitev zastavice v št. 9.

Lama — slama.

Prav so uganili: Porekar Ciril, Viktor in Angelca, Plavec Anton, Zorjan Milica in in Marija, Žibrat Alojzija, učenci in učenke na Humu pri Ormožu.

Odgovor na šaljivo vprašanje v št. 9.

Učenec prekosi svojega mojstra, ako hitreje kosi nego mojster.

Prav so odgovorili: Porekar Ciril, Viktor in Angelica, Plavec Anton, Zorjan Milica in Marija, Žibrat Alojzija, učenci in učenke na Humu pri Ormožu.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravnški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.